

DAVID MICHIE

DALAILAMOS
KATĖ

ISTORIJA, ŠILDANTI ŠIRDĮ!

Alma littera

PROLOGAS

Ši mintis man kilo vieną saulėtą rytą Himalajuose. Aš gulėjau savo pamėgtoje vietoje, ant palangės pirmame aukšte, – idealiame stebėjimo poste, iš kurio gali mažiausiomis pastangomis matyti daugiausia. Kaip tik baigėsi jo šventenybės audiencija.

Esu per daug taktiška, kad išduočiau lankytojos vardą, tik galiu pasakyti, jog ji yra labai garsi Holivudo aktorė... Na, žinote, toji *natūrali* blondinė, užsiimanti labdara vaikams ir dievinanti asiliukus. Taip, *ta pati!*

Išeidama ji žvilgtelėjo pro langą į didingą snieguotą viršukalnių panoramą ir tik tada pastebėjo mane.

– Oi, kokia gražuolė! – Priėjusi pakasė man paklę, aš patenkinta plačiai nusižiovavau ir grakščiai ištiesiau priekines letenas. – Nežinojau, jog turite katę! – sušuko ji.

Keista, kiek daug žmonių šitaip nusistebi, nors ne visi taip atvirai kaip ši amerikietė. Ir kodėl jo šventenybė *negalėtų* turėti katės? Jei tik mūsų santykius galima nusakyti žodžiais „turėti katę“.

Be to, kiekvienas pastabus žmogus iškart atspėtų, kad jo šventenybės gyvenime esama katės: iš plaukelių ar kokio šerelio, kuriuos palieku ant drabužių pabendravusi su juo. Jei jums kada nors tektų garbė prisirišti prie Dalailamos, ant jo apdaro tikriausiai pamatytumėte baltų pūkų kuokštelių, liudijančių, kad jis gyvena toli gražu ne vienas, į savo uždara būveinę įsileidžia nepriekaištingos, nors dokumentais ir nepatvirtintos kilmės katę.

Kaip tik dėl to Anglijos karalienės korgiai taip nervingai sutiko jo šventenybę Bakingamo rūmuose – stebiuosi, kodėl pasaulio žiniasklaida tai nutylėjo.

Bet aš nukrypau nuo temos.

Paglosčiusi mane, amerikiečių aktorė paklausė:

– Ar ji turi vardą?

– O, daugybę, – mūsų nusišypsojo jo šventenybė.

Dalailama sakė gryną tiesą. Kaip ir dažna naminė katė, turiu visokių vardų, kai kuriais esu vadinama rečiau negu kitais. Vienas jų man ypač nepatinka. Jo šventenybės padėjėjai laiko jį oficialiu, bet pats Dalailama manęs juo nešaukia, bent jau pilnu vardu. Kol gyvensiu, šito vardo neištarsiu. Šitoje knygoje tikrai.

Na... šitame skyriuje tikrai.

– Jeigu tik ji mokėtų šnekėti, – kalbėjo aktorė, – tikriausiai turėtų ką pasakyti.

Tada ir gimė ši mintis.

Po to kelis mėnesius stebėjau, kaip jo šventenybė rašo naują knygą: kiek valandų prasėdi prie stalo tam, kad jo tekstai būtų teisingai suprasti; kiek laiko ir pastangų įdeda, kad kiekvienas žodis įgautų svariausią prasmę ir atneštų daugiausia naudos. Vis dažniau pagalvodavau, jog reikėtų ir man parašyti knygą – knygą, perteikiančią nors dalelę išminties, kurios įgijau tupėdama ne prie Dalailamos kojų, o dar arčiau – jam ant kelių. Ji pasakotų ir mano pačios istoriją: kelią veikiau ne iš purvyno į rūmus, o iš šiukšlyno į šventovę. Apie tai, kaip buvau išgelbėta nuo nenusakomo baisumo lemties ir tapau nuolatine palydove žmogui, kuris yra ne tik vienas didžiausių žmonijos dvasinių vadovų ir Nobelio taikos premijos laureatas, bet ir meistriškai atidarinėja konservų dėžutes.

Vakarop, pajutusi, jog jo šventenybė per ilgai užsisėdėjo prie stalo, strykteliu nuo palangės, nutapenu prie jo ir imu trintis pūkuotais šonais į kojas. Jeigu nepavyksta patraukti jo dėmesio, mandagiai, bet nedviprasmiškai krimsteliu į minkštą kulkšnį. Ir tikslas pasiektas.

Dalailama atsidusdamas pastumia kėdę, ima mane ir eina prie lango. Žiūri į mano dideles mėlynas akis su tokia beribe meile, kad mane užlieja laimė.

– Mano mažoji *bodhikatva*, – kartais pavadina mane žaismingai iškraipydamas sanskritišką žodį, reiškiantį nušvitusią būtybę.

Drauge mudu gėrimės nuostabia Kangros slėnio panorama. Pro atvirą langą švelnus vėjelis neša pušų,

Himalajų ąžuolų ir rododendrų aromata, ir mus apgaubia kone magiška nuotaika. Šiltame Dalailamos glėbyje išnyksta visi skirtumai – tarp stebėtojo ir stebimojo daikto, tarp katės ir lamos, tarp vakaro tylos ir mano gerklinio murkavimo.

Tokiomis valandėlėmis jaučiu begalinį dėkingumą už tai, kad man buvo lemta tapti Dalailamos kate.

PIRMAS SKYRIUS

Už įvykį, kuris pakeitė mano vaikystę, turiu dėkoti besituštinančiam jaučiui – be jo, mielas skaitytojau, nebūtų ir šios knygos.

Įsivaizduokite tipišką liūčių sezoną Naujajame Delyje. Dalailama, ką tik parskridęs iš Jungtinių Valstijų, grįžo namo iš Indiros Gandi oro uosto. Jo automobilis važiavo priemiesčiu, tačiau teko sustoti: į vidurį kelio atpėdino jautis ir neskubėdamas pridėjo krūvą.

Susidarė spūstis. Jo šventenybė ramiai žiūrėjo pro langą laukdamas, kada vėl bus galima važiuoti. Staiga jo dėmesį patraukė kelkraštyje vykstanti drama.

Tarp skubančių pėsčiųjų ir dviratininkų, gatvės prekeivių ir elgetų šmaižiojo du nuskurę gatvės vaikėzai, stengdamiesi greičiau užbaigti savo prekybą.

Tos dienos rytą už sumestų maišų krūvos gretimame skersgatvyje jie užėjo kačiukų vadą. Gerai apžiūrėję radinį suprato, koks jis vertingas. Kačiukai buvo ne kokios benamės, o aiškiai veislinės katės. Berniūkščiai neturėjo supratimo apie Himalajų kates, bet safyrų melsvumo mūsų akys, graži spalva ir purus kailiukas jiems sakė, jog mus galima pelningai parduoti.

Vaikėzai išplėšė mane su broliukais ir sesutėmis iš jaukaus guolio, kuriame mus globojo mama, ir atnešė į klaikiai triukšmingą gatvę. Dvi vyresniąsias seseris, daug stambesnes ir žvitesnes už kitus, pavyko kaipmat iškeisti į rupijas. Apsidžiaugę vaikėzai išmetė mane ant šaligatvio, kur vos nežuvau po motoroleriu.

Parduoti likusius du kačiukus, mažesnius ir liesus, nesisekė. Kelias valandas vaikėzai malėsi gatvėse įkyriai kaišiodami mus prie pravažiuojančių mašinų langų. Aš buvau per maža atsiskirti nuo mamos. Mano kūnelis nebeturėjo jėgų. Aš sparčiai silpau negaudama pieno, sopėjo sumuštus kaulelius. Ir tada vaikigaliams pavyko sudominti senyvą praeivį, kuris ketino pirkti anūkėlei kačiuką.

Mostelėjęs paleisti mudu ant žemės, senukas pritūpė ir ėmė mus apžiūrinėti. Mano vyresnysis broliukas nutipeno per purvo rieves gailiai kniaukdamas pieno. Kai berniūkštis mane stumtelėjo, kad pajudėčiau, įstengiau žengti tik vieną silpną žingsnelį ir susmukau.

Šitai ir pamatė jo šventenybė.

Taip pat kas vyko po to.

Vaikėzai susitarė dėl kainos ir broliuką atidavė bedančiam seniui. Aš tysojau klane, o vaikiščiai ginčijosi, ką daryti su manimi, vienas skaudžiai bakstelėjo koja. Nutarę, kad manęs parduoti vis tiek nepavyks, išgriebė iš nutekamojo griovio vėjo atpūstą savaitės senumo „Times of India“ sporto puslapį, susuko mane lyg pašvinkusį mėsgalį, kurio vieta artimiausiam sąšlavynė.

Laikraštyje ėmiau dusti, kiekvienas įkvėpimas atimdavo visas jėgas. Nusilpusi iš bado ir nuovargio, jautau, kaip manyje vis labiau blėsta gyvybės kibirkštėlė. Tomis paskutinėmis nevilties akimirkomis mirtis atrodė neišvengiama.

Tačiau jo šventenybė paprašė išlipti savo padėjęją. Dalailamos padėjęjas, ką tik atsukridęs iš Amerikos, kišenėje sugraibė dvi kupiūras po vieną dolerį. Padavė vaikėzams, ir tie nukūrė netverdami džiaugsmu: tuos dolerius bus galima iškeisti į gražią krūvelę rupijų.

Išvyniota iš mirtinų sporto puslapio spąstų („Bangalūro kriketo komanda sutriuškino Radžastaną devynis kartus atakavusi jo vartus“ – skelbė antraštė) netrukus patogiai ilsėjausi ant užpakalinės Dalailamos automobilio sėdynės. Padėjęjas nupirko iš gatvės prekivio pieno ir Dalailama mane papenėjo gražindamas gyvybę mano suglebusiam kūneliui.

Savo išgelbėjimo smulkmenų neprisimenu, bet ši istorija buvo tiek daug kartų pasakojama, jog išmokau ją atmintinai. Vis dėlto menu pabudusi tokio šiltumo vietoje, kad pirmą kartą nuo tos valandėlės, kai rytą

buvau išplėšta iš mūsų lizdo, pajutau, jog viskas bus gerai. Žvalgydamasi, kas man suteikė šitą sotumą ir šilumą, susidūriau su Dalailamos akimis.

Kaip apsaugoti pirmą akimirką šalia jo šventenybės?

Tai buvo sykiu ir mintis, ir jausmas – gilus širdį šildantis suvokimas, jog viskas gerai. Kaip supratau vėliau, tada pirmą sykį įsisąmoninau, kad mano tikroji prigimtis – beribė meilė ir užuojauta. Šitie jausmai visada gyvi kiekvienoje būtybėje, bet Dalailama juos regi ir išspinduliuoja atgal į tave. Jis jaučia budistinę tavo prigimtį, ir šis netikėtas atradimas žmogų dažnai sujaudina iki ašarų.

Susukta į tamsiai vyšninės spalvos vilnonį audeklą ir gulėdama ant kėdės jo šventenybės kabinete suvokiau dar vieną dalyką, itin svarbų visoms katėms: aš atsidūriau pas žmogų, kuris myli kates.

Pajutau labai aiškiai. Bet pajutau ir kitas, ne tokias malonias bangas, sklindančias iš anapus kavos staliuko. Sugrįžęs į Dharamsalą, jo šventenybė ėmė dirbti pagal įprastą grafiką. Jis jau seniai buvo žadėjęs duoti interviu profesoriui, atvykusiam iš Anglijos. Negaliu pasakyti, kokiam, tik prisimenu, jog jis buvo iš kažkato dviejų garsiausių universitetų.

Profesorius rašė knygą apie Indijos ir Tibeto istoriją. Atrodė nelabai patenkintas, kad Dalailama jam neskiria viso dėmesio.